

Aharon Giladi - Biography of an innocent Israeli Painter

מספרים על הצייר אהרון גלעדי

אהרון גלעדי 1907-1993

- 1907 נולד בעיר גומל בבילורוס, בריה"מ לשעבר.
- 1923-26 למד באקדמיה לאמנות בלנינגרד, נאסר על פעילות ציונית, ישב בכלא שמונה חודשים ונשלח לסיביר.
- 1926-29 שהה בגלות בסיביר. עסק בבניית תפאורות לתיאטרון מקומי.
- 1929 עלה לארץ עם קבוצת פעילים מארגון השומר הצעיר ס.ס.ס.
- 1929-32 עבד בעמק בתחנת רוטנברג וקבוצת כנרת עד לעליה לקרקע ולהקמת קיבוץ אפקים בשנת 1932.
- 1934 נישא לדבורה סטיפלמן שעלתה מארה"ב בעליית נערות גולדה מאיר והקים משפחה. עבד ככנאי וטייח, צייר בשעות הפנאי, במיוחד רישומים מחיי הקיבוץ, לימד שעורי אמנות לאמנים מקיבוצי האזור.
- 1942 הוצאת ספר רישומים מחיי הקיבוץ בהוצאת הקיבוץ המאוחד עם הקדמה של לאה גולדברג. השתתף בתערוכה השמונה בבית הבימה תל-אביב.
- 1945 תערוכה בגלריה צבי נועם בתל-אביב.
- 1947 תערוכה במוזיאון תל-אביב עם אמנים שהקימו את קבוצת "אופקים חדשים".
- 1948 עזב את הקיבוץ, גר בכפר סבא ואח"כ בתל-אביב.
- 1948-49 השתתף בתערוכות הראשונות של קבוצת "אפקים חדשים". קיבל את פרס דיזנגוף.
- 1954 קיבל את פרס דיזנגוף בפעם השנייה.
- 1955 עבר להתגורר בחולון. יצא להשתלמות ותערוכה בגלריה "עשרים וחמש" בפריז.
- 1956 החל לעבוד כמרכז ציירים והפסלים בהתיישבות העובדת במרכז לתרבות בהסתדרות.
- 1957 השתתף בביאנאלה של סאן פאולו בברזיל וזכה בפרס ברזיל-ישראל. יצא אלבום רישומים - הנחת צינור הנפט מאילת לבאר-שבע עם הקדמה של דוד בן-גוריון. קיבל את פרס ההסתדרות. הציג תערוכה במוזיאון תל-אביב, ביתן הלנה רובינשטיין.
- 1958 תערוכה בגלריה "כץ" בתל-אביב.
- 1960 הציג בתערוכות באמסטרדם ובציריך, קיבל את פרס ההסתדרות.
- 1962 תערוכה בגלריה צ'מרנינסקי תל-אביב.
- 1966 תערוכות במיאמי ובלוס-אנג'לס בארה"ב: מוזיאון לאמנות חדישה, מיאמי, גלריה "סימון", לוס אנג'לס.
- 1967 תערוכה רטרוספקטיבית לרגל יום הולדת 60 במוזיאון תל-אביב, שהוצגה גם במוזיאון לאמנות חדשה בחיפה, במוזיאון בצלאל בירושלים ומשכן לאמנות בעין-חרוד. התפרסם קובץ התחריטים פריז-ירושלים.
- 1968 תערוכה בבית האמנים בתל-אביב ובגלריה "ישראל" באמסטרדם.
- 1969 תערוכה במשכן לאמנות בחולון.
- 1970 תערוכה במוזיאון חיפה.
- 1971 הוצאת אלבום ציורים ורישומים רטרוספקטיבי (40 שנות האמן בישראל) עם הקדמה של יונה פישר.
- 1972-1973 תערוכות בגלריה צבי נועם.
- 1973 תערוכה רטרוספקטיבית - משכן לאמנות, עין חרוד.
- 1974 תערוכה תמונות בזעיר אנפין בגלריה דוגית בתל-אביב. תערוכת קבע רטרוספקטיבית באוסף הגלריה.
- 1975 תערוכה באמסטרדם.
- 1976 הוצאת קובץ תחריטים - אמסטרדם.
- 1977 תערוכה בבית האמנים בירושלים.
- 1982 הוצאת ספר רישומים - הולכי רגל. תערוכת מחווה לעובד ולעבודה, אוונגרד ברוורס וריאליזם ציוני בביתן האמנים בתל-אביב ליובל

1987 תערוכה במשכן לאמנות חולון.
1989 הוצאת ספר מיניאטורות בצבעי מים - שיכון ותיקים.
1992 תערוכה ליובל ה 85 מוקדם ומאוחר בבית ראובן.
1993 תערוכה במשכן לאמנות חולון.
1997 תערוכת רטרופקטיבה במשכן לאמנות חולון.
אהרון גלעדי הלך לעולמו בינואר 1993.

נולד בשנת 1907 בעיר הומל ברוסיה. בהומל סבבו חייו סביב הציונות-החלוצית והאמנות. בשנים 1923-1926 למד באקדמיה לאמנות בלנינגרד. אחרי האיסור הקומוניסטי על פעילות ציונית, נאסר וגורש לסיביר לשלוש שנים. בשנת 1929 עלה ארצה, הצטרף לקיבוץ אפיקים עם הקמתו, שם חי ויצר עד שנת 1948. בתחילה התקשה לקבל הכרה מהקיבוץ כאמן, עבד בעבודות כפיים, כמו כל חברי הקיבוץ, אך ניצל כל רגע פנאי לאחר יום העבודה, לטובת הציור: "ליד האטלייה שלי היה קרש. וכשהיה לי יום חופש לציור, הייתי עובר בחוצות הקיבוץ ונושא את הקרש על כפתי, כדי שיחשבו שאני עובד; הייתה זו בושה 'להתבטל' כדי לצייר".

רק לאחר 11 שנים הוקצו לו תנאים מתאימים לציור: אטלייה ופנאי לצייר. בתקופת היותו חבר קיבוץ צייר את הווי החיים והעבודה בקיבוץ. גלעדי צייר אז בצבעי שמן ובאקוורל, לעתים בחברת מרדכי לבנון ושמשון הולצמן, שהתארחו אצלו ויחדיו יצאו עמו לכינרת לצייר נופים: "טבלנו אפוא את המכחולים באותם צבעים, וציירנו אותו הנוף. לבסוף, נתקבלו שלושה ציורים שונים. של מרדכי לבנון -רוחני, כאילו תפילה לבורא; של שמשון הולצמן -אביבי שמח וקל; ואילו שלי -כהה, כבד ודרמטי."

הוא נהג לצייר את החיים סביבו: אנשים במשפחה, בעבודה, דמויות דוממות אקספרסיביות, ללא פנים. סגנונו הושפע מאסכולת פריז וניכרה גם השפעת יוחנן סימון בריאליזם הסוציאליסטי ובנושאים מחיי הקיבוץ. השתתף בתערוכות הכלליות של אמני ארץ ישראל והחל משנת 1945 הציג את ציוריו בתערוכות יחיד בגלריות ובמוזיאונים בארץ. כבר אז בציוריו המוקדמים, ניתן לאתר את אהבתו הגדולה של גלעדי לאדם ול"ביחד". הוא, מתמחה בציורי משפחות, ובעיקר אימהות וילדיהן ומאשר בציוריו את הקולקטיביות, דמויות נטולות קלסתר אישי, כאילו ויתר היחיד לטובת הכלל הקיבוצי.

אהרון גלעדי - ציור גואש - משפחה אל שולחן האוכל

גלעדי, שיהפוך את הקלסתר נעדר הפרטים לסממן-זהות של ציורו בעתיד, גם מקיף את דמויותיו בקווי-מתאר שחורים מהסוג שלא ירפה עוד מציוריו. אך, מעל לכל, גלעדי מאשר בציורו שילוב של מלנכוליה עם הומאניות וטוב-לב של קבלת האחרים. כדברי לאה גולדברג ב-1942 על ציורי גלעדי: "יש כאן יחס טוב לכל המקיף אותנו ויחס של כאב. האישה באימהותה, דמעת הילדים, פת הלחם על השולחן שלנו (חדר האוכל בקיבוץ). אותה עזובה שבראשית-מעשה בכפר הדייגים הקטן (עין-גב) ופגישתנו הראשונה, זוהירה ביותר, עם החי אשר בטבע." דרגת ההפשטה המסוימת של ציוריו מן התקופה תסביר את השתתפותו של גלעדי בתערוכה הראשונה של "אופקים חדשים" ב-1948. שהוא נמנה עם מייסדיה והשתתף בשלוש התערוכות הראשונות שערכה הקבוצה. אחר-כך פרש ממנה.

בשנת 1955 החל להציג בגלריות באירופה ובארצות הברית. בשנים 1948 ו-1954 זכה בפרס דיזנגוף, בשנת 1957 זכה בפרס ברזיל-ישראל בתערוכה הבינלאומית בסאו-פאולו. בשנת 1960 זכה בפרס ההסתדרות. ציוריו נמצאים באוספי המוזיאונים החשובים בארץ וכן במוזיאון לאמנות חדישה במיאמי, ארצות הברית.

ציורי השמן שלו מתארים הווי ונוף ארצישראלי. גלעדי טען שהוא מצייר פי הרגש - צייר אינטואיטיבי. ב 1970 הציג במוזיאון חיפה. בתחילת שנות ה-70 נחשף גלעדי לעולם האמנות התל-אביבי לאחר תערוכות מוצלחות בגלריה צבי נועם ובגלריה לאמנות דוגית. גלעדי "השתחרר" מתדמיתו כאמן של ההתישבות העובדת והתקבל בהערכה רבה על ידי אספני ומבקרי האמנות העירוניים.

גלעדי כדבריו "נגרר אחרי המכחול, אחרי הצבע, אדון היצירה הנושא הוא רק עזר כנגדו". "דמויותי המסורבלות, המגושמות אינן בנות זמננו. מימי קדם אולי מימי בראשית ניצבות הן כאילו במרדן החרישי על עוול הדורות על שלא זכו להד באמנות כפי שזכו מלכים ונביאים. פניהן חסרי קלסתר אומרים מתח פנימי עצור, חרדים לגורל אנוש, לוחשים תפילה לאמת נצחית כאהבת אם לבנה". הציור של גלעדי מתחיל מכתם צבע ההופך לאט לאט לדמות או דמויות או נוף, מורכבים מציורי ריבועים, וצורות גיאומטריות. לקראת סוף חייו, חי ויצר בחולון, עסק גם בתחריטי לינון, חי בפשטות וצניעות האופיינית לו ולבני דורו.

על אהרון גלעדי ועבודתו, בנימוקים לקבלת פרס דיזנגוף אויגן קולב ז"ל - מנהל ואוצר מוזיאון תל-אביב - מאי 1953

אהרון גלעדי נמנה זה שנים עם טובי הציירים בישראל. כל אורח חייו של גלעדי - רצינותו, פשטותו, התעמקות בעבודתו ותום הליכותיו - מנעוהו מלהיות יוצא ונכנס באותם חוגי החברה ה"הגבוהה" המוספיים לאמנים מסוימים מידה רבה של מוניטין. בציורו של גלעדי, לא תמצא את הדבר הקל, ה"נעים" המתקק; כדי לאהוב את יצירתו ולהעריכה כראוי יש להתעמק בה. תמונותיו הם פרי מאבק ממושך ועקשני של הצייר עם עצמו ועם הבד המתוח לפניו; הן מגלות את תכנן האנושי והעשיר ואת יפין המקורי רק לאלה שאינם מבקשים את ההנאה באפקט השטחי המבריק בלבד.

על אהרון גלעדי ועבודתו, בעקבות התערוכה פנים אל פנים שהוצגה בגלריה טל בכפר ורדים עדי גרינפלד

התערוכה הראשונה לאמני ישראל במדינת ישראל שנערכה בנובמבר 1948 נרשמה בהיסטוריה גם כתערוכה שהביאה לפרישת קבוצה משמעותית מקרב חברי האגודה. פרישה שהביאה להקמת התנועה שנקראה "אופקים חדשים", והיא השפיעה על המשך התפתחות האמנות הפלסטית בארץ. מן התערוכה נעדרו 15 אמנים, מהבולטים והחשובים שיצאו זמן קצר לאחר מכן בגילוי דעת, שהיה לבסיס עקרונות התנועה החדשה. המודרניסטים פנו אל עבר המופשט, האל צורני, ודגלו באמנות לשם אמנות, art pour art, אמנות מתקדמת עם רוח הזמן.

אהרון גלעדי - שמן על בד - אמהות וילדים על חוף הכנרת

הסיפור של פרישת חברי הקבוצה קשור להזדמנות להשתתפות אמנים ישראלים בביאנלה בוונציה בפעם הראשונה כנציגי מדינת ישראל. ההחלטה הייתה צריכה ליפול במהירות, כפי שסיפר מאוחר יותר הצייר יוסף זריצקי: כיון שהאווירה המתונה בנמל ולא היה זמן לכנס את אסיפת האגודה ולבחור את האמנים המייצגים על פי כלליה, הם נבחרו על ידי קבוצה קטנה שמנתה 17 ציירים שהציגו יחד כ-30 יצירות. בעקבות אירוע זה קמה סערה גדולה סביב חברי הקבוצה, שבחרה את המשתתפים שבראשה עמד זריצקי. בעקבות פרישתם של זריצקי וחבריו מן האגודה קמה תנועת "אופקים חדשים". אולם ניצני השינוי בכיוון וברעיונות נראו כבר בתערוכות מוקדמות החל משנת 1942.

גרעין הקבוצה החדשה השתתף בתערוכה הידועה "תערוכת השמונה", שנערכה בדצמבר 1942 בבית הבימה. תערוכת זו נחשבה לנקודת מפנה באמנות הישראלית כפי שהייתה מקובלת באותה תקופה. היו אלו אמנים צעירים שחיפשו מכנה משותף בחיפוש אחר דרך חדשה באמנות. בתערוכת השמונה השתתפו אריה ארוך, אהרון גלעדי, צבי מאירוביץ, אברהם נתנון-נתון, אביגדור סטימצקי ויחזקאל שטרייכמן.

בפברואר 1947 נערכה תערוכה במוזיאון תל-אביב בה הציגו שבעה אמנים, ביניהם יוסף זריצקי ויעקב וקסלר. בתערוכה זו הוגדר כבר מניפסט אידאולוגי שפרסמו חברי הקבוצה ל"מגמה ברורה לאמנות המודרנית בהשפעת הציור הצרפתי יחד עם סגנון מקורי ששורשיו במציאות שלנו". אהרון גלעדי השתתף בתחילתה של הדרך ובהקמתה של "אופקים חדשים". השתתפותו בשלוש תערוכות ראשונות של הקבוצה מצביעה על הכיוון של ציוריו לסגנון שנחשב באותה תקופה "מתקדם" ונוגע באבסטרקציה.

הביקורות של ד"ר גמזו לאותן תערוכות בהן השתתף גלעדי בין 1942 ועד 1957 מצביעות על מרכזיותו בקבוצה: "זהו צייר רציני הנאבק קשה עם עצמו, הממצה תכופות את עצמו באכזריות אופיינית לאלה מקרב האמנים שאינם נוטים לקבל עליהם עולן של פשרות. גלעדי הוא עמקן, חקרן. הוא אינו מקבל החיים כעובדה מוגמרת אלא כנתונים בתהליך של תמורה מתמדת. אנשים ונופים, לחוד וביחד - מהווים את יסודות התמאטיקה העיקריים ביצירתו. אלה ואלה עטופים במין דוק של קרינה עוממת, שופעת רוחניות". אהרון גלעדי נהנה בתקופה זו מתמיכה והכרה בקרב האמנים שהובילו את מגמות הציור, וזו גם אחת הסיבות להחלטתו לעזיבת קיבוץ אפקים, שהיה ממקימיו. בהמשך הדרך החליט גלעדי לפרוש מהקבוצה מסיבות שונות. בהחלט ייתכן שנרתע מהדומיננטיות של זריצקי בקבוצה, שדרש שינוי מתמיד בסגנון הציור של האמנים.

ניתן לראות בציורים מוקדמים של גלעדי נטייה אל המופשט, גם בתוכן החוזר על עצמו, שמהווה רק תרוץ ליצירה, כהגדרתו, וגם בדימוי ההולך ונמוג בתוך הרקע. גלעדי מתייחס אל המופשט מתוך רגשות מעורבים. הוא מעריך את הציור המופשט, כפי שהוא מתבטא באחד הראיונות, אבל לא רואה בו מטרה לשם עצמה: "כך גם המופשט בציור הטוב, מטהר את האדם. כן, אמנות מופשטת במופשט הרוחני שבה, מטרתה בני אדם מהחולין החומרי היומיומי". גלעדי נשאר נאמן לסגנונו האינטואיטיבי שחוזר תמיד לדימוי. הוא מצייר ללא התחשבות במגמות התקופה ומניפסט הקבוצה. מתוך דבקות בדרכו נשאר למעשה אמן פיגורטיבי ביסודו.

האם של גלעדי מוותרת על הפרטים האישיים שלה לטובת האימהות האוניברסלית והארכיטיפית

מן הציור של אהרון גלעדי, בתערוכתו, "פנים אל פנים" המוצגת עתה בגלריית טל בכפר ורדים (אוצרת: עדי גרינפלד), ניבטות שלוש נשים. הן עומדות בקרבה ובסמיכות זו לזו, אך בה במידה הן מובחנות זו מזו הן באמצעות קווי קונטור והן באמצעות הקצאת צבע אחיד אך שונה לכל אחת מהן. שלוש הנשים נראות כמייצגות אימהות על שלושה דורות - סבתא, אם ובת שאף היא אם בעצמה. הבת-האם הצעירה, אשר מוקמה במרכז הציור, אווזת בזרועותיה את ילדה הצעיר, בעוד ששלושת ילדיה הנוספים מסתופפים בצל שמלתה, כחוששים מפני מבטו של צופה מבוגר.

אהרון גלעדי - שמן על בד - אם וילד

תנוחתם החששנית של הילדים ותנוחת גופן של הנשים מקרינות ומעלות על הדעת את האפשרות, שהציור צויר על פי תצלום ולפיכך המצוירים נראים כמודעים לנוכחותה של מצלמה. למרות שכל אחת מהדמויות בציור מובחנת בבירור מרעותה, עדיין גם בציור זה - כמו בכל ציוריו של גלעדי, ובניגוד לרישומיו - הן נותרות אנונימיות. הותרת הדמויות ללא תווי פנים, יש בה כדי להצביע על התכחשותו של גלעדי להיבטים האינדיבידואליים, האישיותיים והפסיכולוגיים של הנשים, על התעלמותו מהם ועל ההתמקדות והחשיבות שהוא מייחס לתפקידיו של האדם ולפונקציות שהוא ממלא בחברה; ניתן לראות תפיסה זאת כחלק מקידוש ערך העבודה, כמו גם שריד של לחץ הקולקטיבי על הפרט להדחיק ייחודיותו וצרכיו האינדיבידואליים, כשהקיבוץ היה בחיתוליו ואף כאשר הוא נגמל מהם. וכך, בהותירו את הדמויות בציור זה ללא מאפייניהם האישיים והייחודיים, הוא ממקד את תשומת לבו של הצופה לתפקידן של שלוש הנשים, ובפרט לתפקידה של הצעירה מביניהן - להיותה אם, אשר מייצגת אימהות אוניברסלית וארכיטיפית.

יתרה מזו, שמלתה האדומה של האם, אחיזת בנה בזרועותיה והסתופפותם של יתר בניה בחיק שמלתה, תיחומה בקווי קונטור מעוגלים ומיקומה במרכז הציור - כל אלה מקרינים את תפקודה של האם כאם "הגדולה" הארכיטיפית, כאם חמה, רכה ואוהבת. בנוסף, גלעדי יוצר בציור זה מדרג של חשיבות, העומד ביחס הפוך לגילן של שלוש הדמויות הנשיות ולמרחקן מתפקוד אימהי פעיל. דמותה של הסבתא, המעורפלת

והמוסרתת ביותר מבין הדמויות הנשיות, זכתה בשל מרחקה הרב ביותר מאימהות פעילה לרמזים קלושים של תווי פנים. בעוד שהאם באימהותה הפעילה מותווית בגוון חם, שתי הנשים המבוגרות יותר מותוות בגווני קרים.

הציור בכללותו - על הקומפוזיציה האנכית והסימטרית שלו, ועל האיזון המתקיים בין הגוונים החמים לקרים - מאציל תחושה של הרמוניה, של קירבה ושל סולידריות נשית ואימהית, ובעיקר מצליח להקרין את הרגש של האהבה הצרופה, המתקיימת בין אם לילדיה.

מדברי אהרון גלעדי ביום הולדתו השישים

מתיחס אני בשוויון נפש לציורן ששים שנות חיי. ספרות ותאריכים תמיד היו לי לזרה. איני נוהג לציין על גוף התמונה את תאריך יצירתה. גם על חתימת שמי הייתי מוותר ברצון. כל אלה כפגיעה בגוף התמונה, כאותה ספרה הטבועה ביד האדם פליט השואה.

ובכל זאת. תאריך חיים זה מעלה על לבי זכרון נעורים רחוק. בחצר סבי, איסר גולודץ, בעיר גומל שברוסיה, היתה באר מים עמוקה. בנקל יכולתי אני, הנער לשלשל דלי ריק אל תוך הבאר. אך לדלותו מלא היה קשה לאין ערך.

גם עתה שבעתיים קשה השאיבה מבאר המקור.

מקורות נוספים:

אהרון גלעדי - גולודץ - ציורים ורישומים - 1930-1970 - אלבום ממוספר וחתום

אהרון גלעדי - ויקיפדיה

אהרון גלעדי - אמנות ישראלית במבט שני

ביתו של האמן אהרון גלעדי

אהרון גלעדי - שמן על בד - אמהות וילדים על חוף הכנרת

אהרון גלעדי - שמן על בד - אם וילד

אהרון גלעדי - צבעי גואש - משפחה אל שולחן האוכל

אם ציוריו של אהרון גלעדי קרובים לליבך, נשמח מאוד לקבל ממך אימייל עם פרטים כגון תקופות, סוג העבודות וכד' שמעניינים אותך. ברשותינו **יצירות נוספות של הצייר אהרון גלעדי** שעדיין לא הספקנו להעלות לאתר ונשמח לשלוח לך פרטים לפי בקשתך.

If you like Aharon Giladi and his paintings, you are most welcomed to send us an email describing your particular topics of interest such as preferred periods, types etc. We have **more works of the painter Aharon Giladi** which we haven't yet found the time to upload, and we'll be glad to send you the information you require.